

цифрова трансформація набуває у контексті розвитку біоекономіки, яка орієнтована на ефективне використання біологічних ресурсів, впровадження екологічно чистих технологій та формування циркулярних моделей виробництва. Цифрові технології виступають важливим інструментом підвищення ефективності біоекономічних процесів, забезпечуючи моніторинг ресурсів, управління ланцюгами постачання, а також мінімізацію екологічного впливу [2].

У системі біоекономічного розвитку інноваційно-цифрова трансформація бізнес-процесів проявляється через: впровадження цифрових систем управління ресурсами; використання аналітики даних для прогнозування виробничих процесів; цифровізацію логістичних ланцюгів та оптимізацію використання ресурсів; розвиток платформних бізнес-моделей у сфері біоекономіки; інтеграцію ESG-принципів у систему управління підприємствами. Важливо зазначити, що цифрова трансформація бізнес-процесів сприяє формуванню нової парадигми управління, яка базується на принципах гнучкості, адаптивності та інноваційності. У цьому контексті підприємства переходять від традиційних ієрархічних структур до мережових організаційних моделей, що дозволяє швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Євроінтеграційний вектор розвитку України передбачає гармонізацію нормативно-правової бази, впровадження європейських стандартів цифровізації та сталого розвитку, а також активізацію інноваційної діяльності підприємств [1-2].

Таким чином, інноваційно-цифрова трансформація бізнес-процесів є ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах глобальних трансформацій, реалізація якої в системі євроінтеграції та біоекономічного розвитку сприяє формуванню ефективною, стійкою та інноваційною економіки, орієнтованою на інтеграцію у європейський економічний простір та досягнення цілей сталого розвитку.

Література

1. Святобог О. (2024). Цифрова трансформація бізнес-процесів в українських підприємствах. Економіка та суспільство, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-121>.
2. Пузирьова П. В., & Ольшанська О. В. (2025). Теоретико-методологічні засади трансформації бізнес-моделей в контексті сталого розвитку у сфері біоекономіки, урбанізації та цифровізації. Актуальні проблеми сталого розвитку, 2(7), 158-170.

УДК 339.1: 336.2

Біхунов В.В., здобувач PhD Економіка
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ У ВІЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ

Україна має досвід функціонування спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ) наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років, який був згорнутий у 2005 році. Сьогодні, в умовах воєнної економіки та необхідності залучення інвестицій для відновлення, ідея спеціальних (вільних) економічних зон переживає ренесанс. Дискусії точаться навколо створення таких зон як на прифронтових територіях (Донбас), так і в межах портової інфраструктури (Одеса). Формування вільних економічних зон з інноваційним вектором може стати для України визначальним кроком на шляху економічного зростання. Варто зазначити, що вивчення питань інноваційного розвитку української економіки триває вже досить довго [1].

Податковий режим у пропонованих та діючих СЕЗ, зокрема на тимчасово окупованих територіях, що розглядаються як «території евакуації», передбачає податкові стимули радикальне зниження фіскального навантаження для їх резидентів:

- звільнення від основних податків, що передбачає повну відміну основних податків, таких як податку на прибуток, податку на додану вартість (ПДВ), податку на нерухоме майно;

- пільги зі страховими внесками зі зниженням ставки єдиного соціального внеску до рівня 7-8% порівняно із загальною ставкою 22%, що дозволяє легалізувати зайнятість [2];

- тарифні преференції при запровадженні режиму вільної митної зони (скасування ввізного мита) є критично важливими для залучення виробничих потужностей і логістичних центрів.

Податковий дизайн СЕЗ формується під геополітичним впливом міжнародних партнерів. Обговорюється створення безмитної зони зі США, що передбачає нульові ставки ввізних мит для українських товарів. Це має стати «переломним моментом» для залучення ресурсів для промисловості. На Донбасі пропонується створити СЕЗ як буферну зону з особливим правовим режимом, що вимагатиме відповідних дій від Росії та складної імплементації податкових норм у постконфліктний період.

Попри привабливість пільг, існує внутрішнє протиріччя із загальнодержавним курсом на детінізацію та збільшення доходів бюджету. У рамках програми розширеного фінансування Україна зобов'язана посилювати мобілізацію доходів. МВФ наполягає на обмеженні спеціальних режимів та підвищенні базових ставок (наприклад, ПДВ), що може нівелювати ефект від локальних СЕЗ. Історичним викликом СЕЗ в Україні було використання пільг не для інвестиційного зростання, а для мінімізації податків через трансфертне ціноутворення та безмитний імпорт товарів кінцевого споживання.

Отже, одним із головних сучасних інструментів сталого економічного розвитку є збалансована державна податкова політика, яка в контексті

цифрової трансформації має стимулювати інноваційну активність, забезпечувати ефективність та покращувати якість послуг [3]. Податковий режим вільних економічних зон в Україні наразі перебуває у фазі активного формування. Він є балансуванням між потужними зовнішніми стимулами та внутрішніми бюджетними обмеженнями зі значними ризиками втрати фіскальних надходжень. Успіх цієї моделі залежатиме від здатності держави забезпечити цільове використання пільг та їх спрямування на створення нових виробничих можливостей та інфраструктури, а не на короткострокову податкову оптимізацію.

Література

1. Румик, І. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в українській економіці. Збірник наукових праць «Вчені записки Інституту економіки та права «КРОК». 2007. №16. С. 89-95.

2. Єдиний соціальний внесок. Міністерство фінансів України. 2026. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/>

3. Pylypenko O., Matviienko H., Putintsev A., Vlasenko I., Onyshchuk N. Government tax policy in the digital economy. Cuestiones Políticas. 2022. №40(72). DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4072.15>

УДК 339.1: 336.2

Земцов С.Б., здобувач PhD Економіка
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

НАПРЯМИ РОЗШИРЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗДРІБНИХ ІНВЕТОРІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Основним бар'єром для розширення потенціалу роздрібних інвесторів є низький рівень фінансової культури та високий вплив поведінкових пасток, зокрема надмірна волатильність портфеля. Стратегічним напрямом має стати запровадження обов'язкових освітніх програм на базі державних платформ та брокерських додатків із гейміфікацією процесу навчання. Необхідно перейти від моделі «інформування про ризики» до моделі «формування інвестиційних звичок», що включає симулятори торгівлі, персоналізовані рекомендації щодо диверсифікації та податкове стимулювання тривалих інвестиційних стратегій.

Традиційно роздрібний інвестор був відрізаний від ринків прямих інвестицій через досить високий поріг входу. Розширення потенціалу можливе через створення законодавчих механізмів для «спліт-структур» та інвестиційних фондів з низьким мінімальним внеском. Впровадження механізмів на кшталт Європейських ELTIF дозволить акумулювати «довгі» гроші населення у реальний сектор економіки, знижуючи системні ризики, пов'язані з надмірною спекулятивною активністю на вторинному ринку.